
Методичні аспекти формування облікової політики України та Європи: порівняльний аспект

Софія Божко

Факультет економіки і управління підприємництвом, Одеський національний економічний університет, м.Одеса, Україна

Оксана Артюх

Одеський національний економічний університет, м.Одеса, Україна

ORCID 0000-0002-8845-8002

Для цитування цієї статті:

Божко Софія, Артюх Оксана. Методичні аспекти формування облікової політики України та Європи: порівняльний аспект. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 4, 2023, pp. 27-37. doi: 10.46299/j.isjmef.20230204.04.

Надійшла до редакції: 17 червня 2023 р.; **Схвалено:** 16 липня 2023 р.;

Опубліковано: 01 серпня 2023 р.

Анотація: В статті розглядаються методичні аспекти формування облікової політики України та Європи. Автор надає власну оцінку завдяки порівняльному аналізу облікової політики України та Європи. Розглядаються такі аспекти, як гармонізація, інтеграція, законодавча база обліку, вплив міжнародних стандартів обліку на економічний стан країни, огляд спільних рис облікових політики Європи та України. Як було виявлено під час дослідження ЄС вже пройшов стадію гармонізації, яка була можлива завдяки введенню ряду Директив, що чітко прописували багатогранні аспекти облікової системи. Наприклад, відомо, що головною метою четвертої директиви є гармонізація національного законодавства з бухгалтерського обліку для компаній. Ця гармонізація має на меті забезпечити узгодженість стандартів бухгалтерського обліку та звітності на всій території ЄС. Вона сприяє створенню єдиного європейського ринку та досягненню спільних політичних цілей. Україна, як країна, яка зараз знаходиться в процесі гармонізації має взяти приклад ЄС і зосередитись на поглибленні власних гармонізаційних процесів для поліпшення міжнародної економічної співпраці, для створення сприятливих умов для подальшої міжнародної торгівлі, залучення інвестицій, тощо. Під час дослідження з'ясовано, що облікові політики України та Європи мають різні підходи до оцінки активів та зобов'язань, до оцінки податків. Серед спільних рис було виділено, що в своїй основі податкові політики мають єдиний набір принципів. Усунення розбіжностей в обліковій політиці України та Європи може сприяти відновленню української економіки в повоєнний час, створюючи умови для розвитку вітчизняної економіки.

Ключові слова: облік, Європа, світовий досвід, вітчизняний досвід, порівняння, облікова політика, гармонізація, Україна.

1. Вступ

Україна, як країна, що прагне до інтеграції з Європейським союзом, стикається з рядом викликів у процесі формування своєї облікової політики. В Україні та країнах Європи відсутній єдиний підхід до формування облікової політики. Наявність різних методологій,

законів та правил регулювання впливає на якість обліку, порівняння фінансових показників та прозорість фінансової звітності.

Актуальність теми. Через розбіжності в політичних, економічних та культурних аспектах між країнами Європи та Україною, останній потрібно адаптуватись до європейських стандартів у сфері обліку. процес адаптації до європейських стандартів у сфері обліку є складним та вимагає комплексного дослідження.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження є облікова політика в Україні та Європі в контексті їх формування. Облікова політика визначає набір правил, принципів та методів, які використовуються при здійсненні обліку та фінансового звітування в організаціях. Цей об'єкт дослідження є комплексним та багатограним, охоплюючи різні аспекти, які впливають на формування облікової політики, включаючи правові, економічні, соціальні та організаційні аспекти.

Предметом дослідження є методичні аспекти формування облікової політики в Україні та Європі.

Облікова політика має наступні властивості та параметри:

1. Нормативно-правовий аспект: Визначається законодавством країни та міжнародними стандартами, які регулюють облікову звітність і фінансовий облік.

2. Економічний аспект: Включає розробку економічних принципів, які дозволяють ефективно управляти фінансовими ресурсами та забезпечити стале функціонування організацій.

3. Організаційний аспект: Встановлює процедури та методики здійснення обліку та фінансового звітування в організаціях, включаючи розподіл обов'язків та відповідальності між різними структурними підрозділами.

У зарубіжних країнах існують різні підходи до формування облікової політики. Наприклад, існує стандарт фінансової звітності - Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS), який є важливим компонентом облікової політики в багатьох країнах Європи. У Сполучених Штатах Америки використовуються стандарти фінансової звітності США (US GAAP), які мають відмінності від європейських стандартів. Крім того, існують різні національні системи обліку в країнах Азії, Латинської Америки та інших регіонах, які також відрізняються від української системи.

Недоліки об'єкту, які виявляються в умовах його експлуатації/використанні, можуть бути наступними:

1. Відсутність адаптованості до нових викликів. Облікова політика має здатність еволюціонувати разом із змінами в економічному середовищі та суспільних вимогах. Однак існує ризик, що певні аспекти обліку можуть залишатися застарілими або недостатньо пристосованими до нових реалій, що ускладнює забезпечення адекватної фінансової звітності.

2. Недостатня увага до деталей. У деяких випадках можуть існувати прогалини у визначенні деталей облікової політики, таких як точне формулювання понять, процедури ведення обліку та звітності, або встановлення контролю та моніторингу за дотриманням цих процедур. Це може призводити до неоднозначностей та ризику некоректного використання облікової інформації.

3. Розбіжності між національними стандартами та міжнародними стандартами. У випадку, коли країна має власні національні стандарти обліку, які відрізняються від міжнародних стандартів, можуть виникати проблеми у порівнянні фінансової звітності між підприємствами, а також у сприйнятті цієї інформації на міжнародному рівні.

3. Мета та задачі дослідження

Метою дослідження є порівняння методичних аспектів формування облікової політики України та Європи.

Були поставлені такі задачі, як:

1. Дослідження гармонізаційних процесів в Європі та Україні;
2. Аналіз законодавчої бази обліку України та Європи;
3. Визначення впливу використання міжнародних стандартів обліку на економічний стан країни;
4. Огляд спільних рис облікових політик Європи та України.

4. Аналіз літератури

В якості інформаційної бази було використано наукові праці українських та іноземних авторів.

Дослідження європейської облікової політики було проведено в джерелах авторства А. Р. Лаврука, Т.Р. Robinson, J. M. Wahlen, S. P. Baginski, М. Bradshaw, Н. С. Акімової, Л. М. Янчевої, О. В. Топоркової, М. В. Пилата [1; 2; 3; 4; 5].

Євроінтеграцію та гармонізацію розглядали А. Р. Лаврук, В. В. Сухомлинова, О. І. Малишкін, Б. Засадний, С. В. Сирцева, Ю. Ю. Чебан, Н. С. Акімова, Л. М. Янчева, О. В. Топоркова, О. Ф. Yarmoliuk, О. М. Dmytrenko, S. A. Viter, М. В. Пилат, О. В. Круковська, Т. С. Храпунова, О. А. Ковальський [1; 4; 5; 6; 7; 8; 9; 12; 13; 15].

Сучасний стан обліку в Україні розглядали О. Безкрєвна, В. Г. Васильєва, В. В. Савчук [10; 11; 14].

5. Методи досліджень

Глобалізація економічних процесів та економіки в цілому тісно пов'язана з гармонізацією бухгалтерського обліку та фінансової звітності компаній. Більше того, гармонізація та її необхідність є наслідком економічної глобалізації, яка зумовлена: міжнародною торгівлею, створенням спільних підприємств, транснаціональних корпорацій, об'єднанням фондових та інших ринків, взаємопроникненням економіки на основі інвестицій, вирішенням спільних економічних та інших проблем (економічних та/або фінансових криз тощо), фінансуванням та кредитуванням економічних проектів Міжнародним валютним фондом тощо. За таких умов основним питанням є як правове, так і інформаційне забезпечення (останнє значною мірою базується на бухгалтерській інформації) відповідних глобалізаційних процесів [1].

Однією з цілей ЄС була гармонізація систем бухгалтерського обліку країн-членів ЄС. Це було досягнуто шляхом гармонізації методів бухгалтерського обліку в різних країнах.

Для досягнення цієї мети було опубліковано низку нормативних документів, відомих як Директиви або Закони ЄЕС, для стандартизації вимог до розкриття інформації та бухгалтерського обліку. Ці документи встановлюють основні правила бухгалтерського обліку та фінансової звітності, які держави-члени включають у своє національне законодавство [2].

Найважливішими з них є Директива 78/660/ЄЕС від 25 липня 1978 року про річну звітність певних типів компаній та Директива 83/349/ЄЕС від 13 червня 1983 року про консолідовану звітність. Вони є обов'язковими для застосування в усіх державах-членах, які належать до Європейського економічного простору (ЄЕП). Це так званий регіональний рівень гармонізації бухгалтерського обліку [2].

Метою четвертої директиви є гармонізація національного законодавства з бухгалтерського обліку для компаній. Окрім аспектів, пов'язаних з форматом та вимірюванням, головною особливістю Четвертої директиви було встановлення вимог до

підготовки фінансової звітності, яка дає повне та достовірне уявлення про активи, зобов'язання, фінансовий стан та прибутки і збитки компанії, а також вимог щодо інформації, яка повинна бути надана у примітках [3].

Параграф 2, який визначає цілі бухгалтерського обліку та фінансової звітності, є ключовим положенням Четвертої Директиви. Він стандартизує вимоги, яким повинні відповідати дві основні форми звітності, що використовуються будь-якою іноземною компанією - баланс і звіт про прибутки і збитки [2].

Водночас Директива запроваджує гнучкий підхід до звітності. Існує чотири можливі варіанти звіту про прибутки та збитки та два варіанти балансу. Вибір формату звітності залежить, головним чином, від розміру компанії та форми власності, і в цілому забезпечує порівнянність даних.

4-а Директива має дуже загальний характер, залишаючи достатньо свободи дій країнам-членам ЄС та транснаціональним корпораціям. Вона має низку недоліків, пов'язаних переважно з відмінностями та змінами в національному законодавстві, наприклад, щодо особливостей лізингових операцій, звітності про грошові потоки, обліку різних фінансових інструментів, контрактів тощо [2].

Так, Директива 78/660/ЄЕС містить положення щодо змісту річної звітності, достовірного відображення фінансового стану компанії, методів оцінки активів та зобов'язань, аудиту та розкриття звітності. Однак у сучасній економіці, яка характеризується складними, розгалуженими системами компаній, пов'язаних між собою відносинами контролю та підпорядкування, фінансовий стан окремої компанії не може дати уявлення про її місце на ринку, реальний стан та перспективи [2].

Саме тому Сьома Директива 83/349/ЄЕС вимагає від таких компаній складати консолідовану звітність та розкривати облікову політику щодо пов'язаних сторін. Мета полягає в тому, щоб надати інвесторам загальне уявлення про фінансовий стан такої системи (групи) в цілому [3].

Відносини між материнською та дочірньою компаніями, підготовка консолідованої звітності транснаціональними компаніями, аудит та порядок публікації звітності компаній є основними положеннями Сьомої Директиви.

Прийняття Сьомої Директиви було зумовлено необхідністю гармонізації обліку та звітності операцій в іноземній валюті, методів перерахунку балансів, звітів про прибутки та збитки та інших форм в єдину валюту, термінів подання звітності, методів забезпечення порівнянності даних та стабільності методів звітності і техніки консолідації [3].

Основні положення вищезазначених Директив ЄС встановлюють детальні правила у багатьох сферах фінансової звітності. Вони являють собою "мінімальні вимоги до гармонізації", на основі яких держави-члени можуть розробляти власні додаткові вимоги та вносити зміни до національного законодавства. Наразі вони містять близько 40 варіантів на рівні держав-членів. Багато з цих варіантів спрямовані на зниження вимог до звітності для малих і середніх компаній.

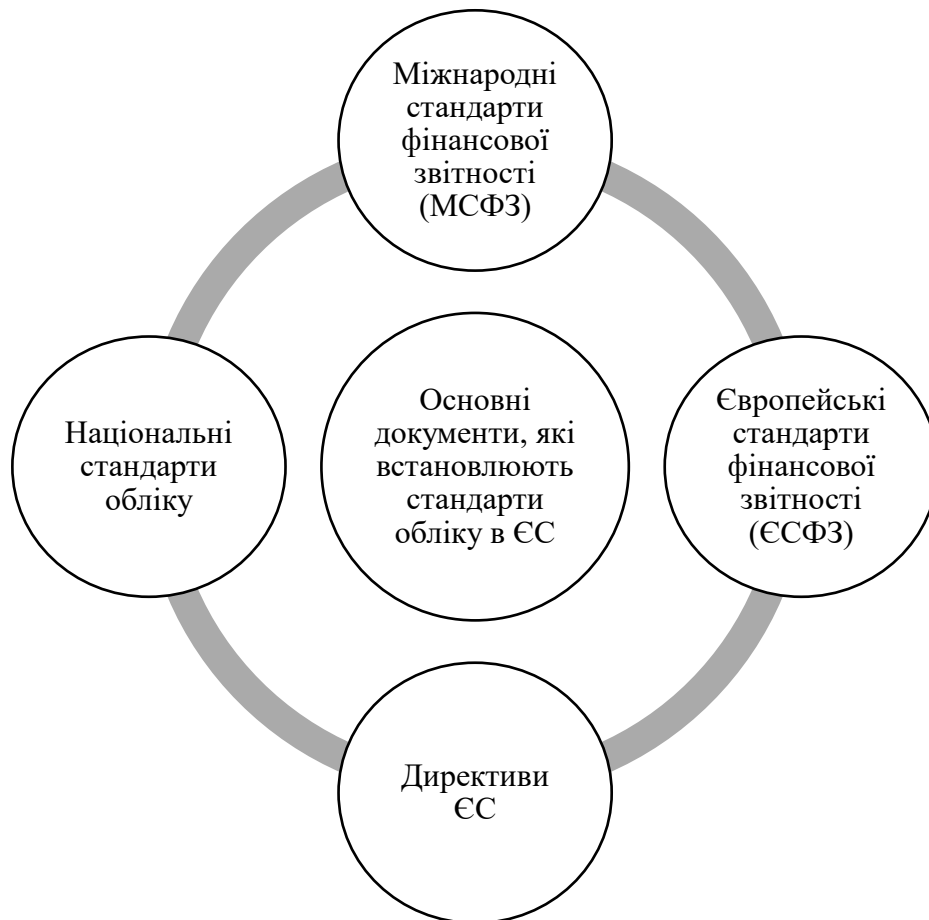

Рис.1. Законодавча база обліку в Європі [3].

Законодавча база обліку в Європі складається з різних правових актів, які регулюють бухгалтерське обліку та звітність в країнах Європейського Союзу (ЄС). Основними документами, які встановлюють стандарти обліку в ЄС, є такі (рис.1) [3]:

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) - це набір стандартів, розроблених Міжнародною федерацією облікових фахівців (ІФАС), які визначають правила складання фінансових звітів для корпорацій та інших організацій. Більшість країн ЄС використовують МСФЗ як основу для своїх стандартів обліку.

2. Європейські стандарти фінансової звітності (ЄСФЗ) - це набір стандартів, що базуються на МСФЗ, але адаптовані до потреб європейських компаній. ЄСФЗ встановлюються Європейським комітетом з регулювання цінних паперів (ESMA) і застосовуються в усіх країнах ЄС.

3. Директиви ЄС - Європейський Союз видає директиви, які встановлюють загальні принципи та мінімальні вимоги до фінансової звітності в країнах-членах ЄС. Кожна країна має право транспонувати директиви ЄС у своє національне законодавство.

4. Національні стандарти обліку - кожна країна ЄС має свої національні стандарти обліку, які можуть доповнювати або уточнювати вимоги МСФЗ та ЄСФЗ. Наприклад, в Німеччині використовують Німецькі стандарти обліку (HGB), у Франції - Французькі стандарти обліку (PCG) та інші.

Дотримання Директив ЄС є обов'язковим для всіх компаній, оскільки гармонізація бухгалтерського обліку та звітності ґрунтується на законодавчій базі. Директиви не піддавалися фундаментальному перегляду з моменту їх прийняття, хоча час від часу до них вносяться зміни та доповнення.

У період розробки Четвертої та Сьомої Директив (1978-1983 рр.) гармонізація бухгалтерського обліку в країнах-членах ЄС набула великого політичного та економічного

значення. Вона створила умови для формування спільного європейського економічного ринку та досягнення спільних політичних цілей. Основними наслідками прийняття Директив країнами ЄС стало надання повної та достовірної картини фінансового стану та результатів діяльності компаній. Це зробило бухгалтерську інформацію більш цінною, релевантною та корисною (особливо для акціонерів, кредиторів та інвесторів) [4].

Однак реалізація спільних цілей супроводжувалася національними пріоритетами та різноманітними перешкодами з боку політичних партій, податкових органів і бізнес-структур. Вплив директив ЄС на розвиток систем бухгалтерського обліку та звітності був різним у країнах-членах з різним рівнем економічного та соціального розвитку, специфічними правовими та податковими системами, а також важливістю малих та середніх підприємств в економіці. Як наслідок, у багатьох європейських країнах імплементація Директив по-різному вплинула на національні П(С)БО [5].

Наприклад, у країнах з континентальною моделлю бухгалтерського обліку (Австрія, Німеччина, Франція) імплементація Директив ЄС призвела до законодавчого закріплення вимог до якості, корисності та цінності фінансової інформації. Це призвело до підвищення інформативності фінансової звітності та зменшення впливу податкового законодавства на бухгалтерський облік і фінансову звітність. Країни з англо-американською моделлю бухгалтерського обліку (Великобританія, Ірландія) орієнтують фінансову звітність на задоволення інформаційних потреб інвесторів і кредиторів, а регулювання бухгалтерського обліку здійснюється органами, незалежними від податкової системи [4].

Незважаючи на численні економічні, політичні та соціальні відмінності між країнами-членами ЄС, 4-та та 7-ма Директиви ЄС призвели до гармонізації та узгодження основних елементів бухгалтерського обліку та фінансової звітності в національному законодавстві кожної країни. Це призвело до змін для більш ніж 7 мільйонів компаній в оцінці та визнанні активів, зобов'язань і власного капіталу, вимогах до розкриття інформації у фінансовій звітності та, як наслідок, в аудиті фінансової інформації [2].

В Україні питання гармонізації також стоїть досить гостро. Це питання активно розробляється вітчизняними науковцями вже понад десятка років, розробляючи постійно нові рекомендації та методики [6].

Удосконалення національних систем бухгалтерського обліку шляхом гармонізації дозволить зблизити динамічні характеристики діяльності, наблизивши менш економічно розвинені країни до більш розвинених. Інформація, отримана в гармонізованих системах бухгалтерського обліку, що має однакові якісні характеристики, створить об'єктивні умови для прискорення позитивних процесів і розвитку бізнесу в регіоні в цілому [7].

Україна зробила багато кроків на шляху до гармонізації системи бухгалтерського обліку в умовах глобалізації, зокрема, реалізувала Стратегію модернізації системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності в державному секторі на період до 2025 року. Таким чином, сучасний напрям економічної глобалізації має безпосередній вплив на національні системи бухгалтерського обліку та змушує їх змінюватися, оскільки нові економічні тенденції у сфері стандартизації бухгалтерського обліку ставлять питання, які потребують адекватних і часто невідкладних рішень [8].

Без відповідних змін у законодавстві, нормативних актах та фінансовій звітності, які б відображали правдиве та неупереджене уявлення про фінансовий стан та результати діяльності компанії, неможливо реалізувати всі прагнення України інтегруватися в єдиний економічний простір [9].

Інтеграційні процеси, спрямовані на зміну, вдосконалення та гармонізацію бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до міжнародних стандартів аудиту, бухгалтерського обліку та фінансової звітності, здійснюються в Україні протягом тридцяти років з моменту здобуття незалежності [9].

Основні вимоги щодо застосування єдиних принципів оцінки статей фінансової звітності встановлені законодавством країн світу, а саме [7]:

- Припущення про безперервність діяльності;
- Послідовність у застосуванні методів оцінки;
- Відображення доходів і витрат за період незалежно від дати надходження або витрачання коштів, пов'язаних з цими доходами і витратами;
- Активи та зобов'язання оцінюються окремо;
- Оцінка відповідно до принципу обачності;
- Звіт про фінансовий стан на початок фінансового року повинен відповідати звіту про фінансовий стан на кінець попереднього року.

У той же час, законодавство деяких країн допускає ряд відхилень та інтерпретацій вищезазначених принципів, виходячи виключно з національного законодавства [9].

Слід зазначити, що українські компанії можуть складати фінансову звітність відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 та за міжнародними стандартами [10].

Інтеграційні процеси в Україні зумовлені перш за все фінансовою вигодою, таким чином легше отримати інвестування, приваблювати транснаціональні корпорації. В той час, як в Європі головним важелем виступає усунення перепон на шляху міжнародної торгівлі [11].

Основний нормативний документ, що регулює порядок ведення бухгалтерського обліку в Україні, — закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV, який був прийнятий 16 липня 1999 [11].

У сучасному світі глобалізація економіки та міжнародна співпраця ставлять перед країнами-учасницями завдання гармонізувати свою систему бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами. Україна та країни Європейського Союзу (ЄС) ведуть активну роботу у напрямі гармонізації своїх підходів до обліку та звітності. Проте, існують певні відмінності в регулюванні обліку між цими двома регіонами [12].

Таким чином бачимо, що законодавчий фундамент бухгалтерського обліку, як в Європі, так і в Україні формувався в кінці минулого століття. Однак це лише фундамент, на якому продовжують вітчизняні та іноземні діячі будувати інноваційну облікову систему [13].

Як в Україні, так і в Європі все більше підприємств використовують міжнародні стандарти фінансової звітності, які регулюють принципи та положення щодо складання фінансової звітності [14].

Міжнародними стандартами регулюються основні, принципові моменти, від яких залежить формування фінансових результатів діяльності підприємства, відображення у звітності результатів діяльності та фінансового стану підприємства [15].

Одна з основних відмінностей полягає у використанні різних нормативних документів. В Україні головним джерелом нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку є Податковий кодекс, Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та інші нормативні акти, прийняті органами влади. У ЄС основними документами є Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та Європейські стандарти фінансової звітності (ЄСФЗ). Ці документи встановлюють загальноприйняті правила та принципи обліку, які мають бути дотримані компаніями [12].

Ще одна відмінність полягає у підході до оцінки та відображення активів, зобов'язань та фінансових результатів. Українська система бухгалтерського обліку базується на принципі відображення фактичної вартості активів та зобов'язань. У ЄС використовуються принципи ринкової вартості та правдивого відображення. Це означає, що компанії зобов'язані оцінювати свої активи та зобов'язання на основі поточної ринкової вартості [2; 14].

Також варто зазначити, що в Україні існує певна специфіка у відображенні операцій з податками у бухгалтерському обліку. Наприклад, облік ПДВ здійснюється окремо від інших операцій, а деякі види податків підлягають обов'язковому включенню до складу витрат. У ЄС

такі особливості можуть бути відсутніми, оскільки тут зазвичай використовується єдина система оподаткування [3 ;11].

Крім того, є відмінності у вимогах до фінансової звітності та аудиту. Українські компанії звітують згідно з національними стандартами та проходять аудит відповідно до національних вимог. У ЄС компанії мають дотримуватись міжнародних стандартів та вимог ЄС щодо звітності та аудиту [1; 14].

Таблиця 1. Основні принципи облікової політики Європи та України [8]

Принцип	Опис
Принцип достовірності	Облікова політика повинна забезпечувати достовірність та точність фінансової інформації, яка відображає стан і результати діяльності організації.
Принцип відповідності	Облікова політика повинна відповідати вимогам законодавства та стандартам обліку, таким як МСФЗ або національні стандарти, а також внутрішнім положенням організації.
Принцип контингентності	Облікова політика повинна враховувати специфіку діяльності та потреби організації, а також враховувати змінні умови і фактори, що впливають на облік.
Принцип консерватизму	Облікова політика повинна застосовувати обережний підхід до оцінки активів і пасивів, приймаючи в розрахунок можливі ризики та збитки.
Принцип порівнянності	Облікова політика повинна забезпечувати порівнянність фінансової інформації в різних періодах часу та між різними організаціями, що сприяє аналізу і прийняттю рішень.
Принцип узгодженості	Облікова політика повинна бути узгоджена та послідовно застосовуватись в усіх аспектах обліку, забезпечуючи єдність і цілісність фінансової звітності.

Як в Україні, так і в Європі основні принципи обліку- незмінні. Це насамперед- принципи прозорості, достовірності інформації, централізоване регулювання та орієнтація на діджиталізацію процесів обліку, більше показано в табл.1.

Зараз, в Україні, необхідно відзначити швидкий темп діджиталізації усіх процесів. І облік не є виключенням. Завдяки державним платформам, як наприклад-Дія, це стало цілком можливо [14].

6. Результати досліджень

За результатами дослідження сформуємо таблицю, в якій опишемо оглянуті аспекти і їх прояв в українському та європейському досвіді.

Таблиця 2. Таблиця порівняння формування облікової політики в Україні та Європі

Елемент	Україна	Європа
Законодавча база	Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" та інші нормативні акти	Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Європейські стандарти фінансової звітності (ЄСФЗ), директиви ЄС, національні стандарти обліку
Використання міжнародних стандартів	Використовується разом з національними стандартами	Використовуються як основа для стандартів обліку

Продовження таблиці 2

Підход до оцінки активів та зобов'язань	Фактична вартість	Ринкова вартість та правдиве відображення
Особливості обліку податків	Окреме відображення ПДВ та включення певних податків до складу витрат	Може використовуватись єдина система оподаткування
Вимоги до фінансової звітності та аудиту	Національні стандарти та вимоги	Міжнародні стандарти та вимоги ЄС
Гармонізація з міжнародними стандартами	Процес впровадження МСФЗ та ЄСФЗ	Вже використовуються міжнародні стандарти
Принципи облікової політики	Використовуються принципи достовірності, відповідності, контингентності, консерватизму, порівнянності, узгодженості та інші.	

Таким чином можна стверджувати, що облікові політики України та Європи знаходяться на різному етапі власного розвитку, в той час коли Україна лише впроваджує міжнародні стандарти- Європа вже їх активно використовує, як основу власної облікової системи.

Також різницю становлять інші фактори, як, наприклад, підход до оцінки активів та зобов'язань, особливості обліку податків, тощо.

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Цю тему необхідно далі досліджувати та опрацьовувати для формування сприятливих умов для розвитку вітчизняного бізнесу та економіки в цілому. Для розробки всеосяжної системи стандартів комплексної системи стандартів бухгалтерського обліку, необхідні подальші дослідження та порівняння українського та європейського досвіду в обліковій політиці. На основі проведеного аналізу європейського досвіду в подальших наукових роботах можливо створити рекомендації для поліпшення українського досвіду.

Подальші дослідження можливі в галузі поліпшення міжнародної інтеграції української облікової системи, зокрема євроінтеграції.

8. Висновки

Гармонізація систем бухгалтерського обліку в країнах-членах Європейського Союзу (ЄС) була однією з цілей ЄС. Це досягнуто шляхом гармонізації методів бухгалтерського обліку та встановлення основних правил бухгалтерського обліку та фінансової звітності через низку нормативних документів, таких як Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ), Європейські стандарти фінансової звітності (ЄСФЗ) та Директиви ЄС.

Ця гармонізація має на меті забезпечити однакові стандарти обліку та звітності в ЄС, сприяти формуванню спільного європейського ринку та досягненню спільних політичних цілей. Вона також покращує якість бухгалтерської інформації, зробивши її більш цінною та корисною для зацікавлених сторін, таких як акціонери, кредитори та інвестори.

Україна також працює над гармонізацією своєї системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних стандартів. Це дозволяє українським компаніям легше приваблювати інвестиції та інтегруватися в єдиний економічний простір. Проте, існують виклики, пов'язані з необхідністю змін у законодавстві та нормативних актах для відображення правдивого фінансового стану та результатів діяльності компаній.

Облікова політика України та Європи мають схожі риси, які відображаються в їх основних принципах, в активному використанні міжнародного досвіду.

Усунення розбіжностей в обліковій політиці України та Європи може сприяти відновленню української економіки в повоєнний час, створюючи умови для розвитку вітчизняної економіки.

Список літератури:

- 1) Лаврук А. Р. (2019). Переїняття досвіду країн ЄС у формуванні облікової політики підприємств, як один з кроків європейської інтеграції України. *XIII Міжнародна науково-практична конференція магістрантів та аспірантів : матеріали конф., 19-22 листопада 2019 р.* Харків : НТУ "ХПІ". С. 342.
- 2) Robinson, T. R. (2020). *International financial statement analysis*. John Wiley & Sons. URL: <https://www.google.com/books?hl=uk&lr=&id=Q7nEDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PR15&dq=Financial+report+system+of+the+European+Union&ots=iEJX1OnM8b&sig=lu3yRmfg1sHEI5j546lKEAkHqoU>
- 3) Wahlen, J. M., Baginski, S. P., Bradshaw, M. (2022). *Financial reporting, financial statement analysis and valuation*. Cengage learning. URL: https://www.google.com/books?hl=uk&lr=&id=17xWEAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=Financial+report+system+of+the+European+Union&ots=YpGfNzHSCf&sig=RhytrsJXpm8SCgVi_cQWStNbZME
- 4) Акімова, Н. С., Янчева, Л. М., Топоркова, О. В. (2022, June). ГАРМОНІЗАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЗВІТНОСТІ: МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД. In *The 11 th International scientific and practical conference "Innovations and prospects of world science" (June 22-24, 2022) Perfect Publishing, Vancouver, Canada. 2022. 635 p.* (p. 518).
- 5) Пилат М. В. (2022). ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА: ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ТА СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ДЛЯ УКРАЇНИ. *Фінансова політика України в умовах європейської інтеграції: зб. тез*, 171.
- 6) Сухомлинова В.В. (2019). Облік оборотних активів за національними та міжнародними стандартами обліку. Полтава: ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ. 120 с.
- 7) Малишкін О. І. (2018). Гармонізація бухгалтерського обліку та оподаткування на підприємствах України в контексті нормативів ЄС. Державний університет інфраструктури та технологій. Київ: ДУІТ. 416 с.
- 8) Засадний, Б. (2019). Перспективи розвитку національної системи бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграційних процесів. *Економіка та суспільство*, (20).
- 9) Сирцева, С. В., Чебан, Ю. Ю. (2020). Особливості євроінтеграції бухгалтерського обліку і фінансової звітності. URL: <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/13677/1/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%202020%20%D0%94%D0%BD%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE-232-234.pdf>
- 10) Безкрєвна, О. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ. *Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: зб. наук. пр. X всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф., м. Вінниця, 23 берез. 2022 р. Ч. 2. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ, 2022. 191с.* (p. 130).
- 11) Васильєва, В. Г. (2021). Сучасні тенденції розвитку методології обліку. *Сучасний рух науки: тези доп. XIII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 18-19 жовтня 2021 р.* ФОП Мареніченко ВВ. Дніпро, Україна, 2021.254 с., 88.
- 12) Yarmoliuk, O. F., Dmytrenko, O. M., Viter, S. A. (2021). Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні з урахуванням зарубіжного досвіду. *Oblik i Finansy*, 91, 44-51.

13) Круковська, О. В., Храпунова, Т. Є. (2020). Розвиток бухгалтерського обліку в умовах євроінтеграції. URL:

https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=view_citation&hl=uk&user=OMfBOxIAAAAJ&start=20&pagesize=80&citation_for_view=OMfBOxIAAAAJ:_Qo2XoVZTnwC

14) Савчук, В. В. (2021). ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ. *Рекомендовано до друку науково-технічною радою Луцького національного технічного університету, протокол № 5 від 15.12. 2021 р.*, 454.

15) Ковальський, О. А. ПІДРУНТЯ РОЗБУДОВИ КОНЦЕПТУАЛЬНИХ ОСНОВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий, 98.*

Methodological aspects of accounting policy formation in Ukraine and Europe: a comparative aspect

Sofiia Bozhko

Faculty of Economics and Business Management, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

Supervisor: Oksana Artyukh

Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

ORCID 0000-0002-8845-8002

Abstract: The article deals with the methodological aspects of accounting policy formation in Ukraine and Europe. The author provides his own assessment through a comparative analysis of the accounting policies of Ukraine and Europe. The article considers such aspects as harmonisation, integration, legislative framework of accounting, impact of international accounting standards on the economic situation of the country, and an overview of common features of accounting policies in Europe and Ukraine. The study found that the EU has already passed the stage of harmonization, which was made possible by the introduction of a number of Directives that clearly spelled out the multifaceted aspects of the accounting system. For example, it is known that the main objective of the Fourth Directive is to harmonise national accounting legislation for companies. This harmonisation aims to ensure consistency of accounting and reporting standards across the EU. It contributes to the creation of a single European market and the achievement of common political goals. Ukraine, as a country that is currently in the process of harmonisation, should follow the EU's example and focus on deepening its own harmonisation processes to improve international economic cooperation, create favourable conditions for further international trade, attract investment, etc. The study found that the accounting policies of Ukraine and Europe have different approaches to the valuation of assets and liabilities and the assessment of taxes. Among the common features, it was highlighted that tax policies are based on a single set of principles. Eliminating the differences in accounting policies between Ukraine and Europe can contribute to the recovery of the Ukrainian economy in the post-war period, creating conditions for the development of the domestic economy.

Keywords: accounting, Europe, world experience, national experience, comparison, accounting policy, harmonisation, Ukraine.
